

Ömsesidigt, konstnärligt mentorskap mellan
BARN & PROFESSIONELLA KULTURUTÖVARE

En inspirationsskrift utifrån erfarenheterna
i Arvsfondsprojektet *I dina skor* 2015-2017

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet | Hornsgatan 103 | 117 28 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

INLEDNING	4
PROJEKTET I DINA SKOR – ÖVERGRIPANDE RAMAR OCH ORGANISATION	6
De gemensamma nämarna.....	6
Ekonomiska förutsättningar	7
Gruppträffar.....	7
De lokala projektledarnas funktion	7
Projektdeltagare.....	9
Övriga funktioner i projektet.....	9
MENTORERNA	10
Rekrytera barn- och vuxenmentorer till projektet.....	10
Hur ska en vuxenmentor vara?.....	10
Vuxenmentorns uppdrag.....	12
MATCHNINGEN	13
MÖTENA MELLAN BARN- OCH VUXENMENTORERNA	15
Hur ofta och var då?.....	15
Vad har de gjort tillsammans?.....	15
ÖMSESIDIGHET I PRAKTIKEN	17
MENTORER MED FUNKTIONSARIATIONER – ERFARENHETER FRÅN GÖTEBORG	18
En presentation av upplägget av projektet i Göteborg.....	18
Tänk lite särskilt på	20
VAD HAR MENTORSKAPET GETT?	23
UTMANINGAR PÅ VÄGEN OCH HUR DE KAN HANTERAS	24
NÅGRA AVSLUTANDE ORD PÅ VÄGEN	27

INLEDNING

Den här skriften är ett resultat från Arvsfondsprojektet *I dina skor* som handlat om ömsesidigt mentorskap i kulturskolan – om möten mellan barn och professionella kulturutövare. Projekten startade utifrån en ambition att utforska hur ömsesidiga mentorskap kan ta sig uttryck. En särskild utpekad målgrupp var barn med olika funktionsvariationer. I det utforskande angreppssättet har följande frågor varit ledande: Ömsesidigt mentorskap - Hur kan det se ut? Vad kan det ge? Vilka ramar kan eller bör omgärda arbetet? Vilka utmaningar finns och hur kan de hanteras?

I Arvsfondsprojektet som pågick 2015–2017 har Kulturskolerådet varit projektägare, men själva verksamheten har skett i samverkan mellan kulturskolor och institutioner/kulturaktörer i Gävle, Göteborg och Kalix. På dessa tre platser har det funnits tre projektledare som riggat tre delprojekt. De har lett arbetet med de två omgångar av mentorskap för de dryga 20-tal par som deltagit (läs vidare under rubriken Projektets ramar och organisation).

I mentorskapen har det funnits en strävan att låta resan snarare än målet stå i fokus. Att inte nödvändigtvis ha siktet inställt på en given slutprodukt utan istället gemensamt låta en process leda fram till ett gemensamt uppsatt slutmål. Förhoppningen har varit att under några månader skapa möten som varit ömsesidigt givande för deltagande barn- och vuxenmentorer utifrån ett gemensamt intresse i ett kulturuttryck, såsom bildkonst, musikskapande, dans eller teater. De följs åt under en period och möts i både konstnärens och barnets domäner: i ateljén, studio eller kulturskolan.

I följande skrift summerar vi de huvudsakliga lärdomarna från projektet. Underlaget till skriften har samlats under hela projektet gång. Längs resan har både barn- och vuxenmentorer och projektledare i de tre medverkande

regionerna fått svara på enkäter och delta i intervjuer. Projektet har också haft gemensamma träffar där det funnits utrymme för lägesuppdateringar och diskussioner kring olika utmaningar och framgångsfaktorer. Lärdomar och exempel från de olika artiklar och filmer som tagits fram har också varit ett viktigt underlag. Skriften ger ingen heltäckande bild av all den aktivitet som skett inom projektet utan är snarare axplock och sammanfattande slutsatser om vad vi lärt oss på resan.

Förhoppningen är att skriften, tillsammans med de artiklar och filmer som tagits fram, ska kunna ge inspiration och stöd till professionella kulturutövare och medarbetare inom kulturskola och kulturinriktad fritidsverksamhet som närmare vill utforska hur möten mellan barn och professionella kulturaktörer kan ta sig uttryck. Givet de positiva upplevelserna från projektet hoppas vi också att ömsesidiga mentorskap långsiktigt ska kunna bli en del av kulturskolors och institutioners ordinarie verksamhet.

Ida Thomson har varit redaktör under projektet men också för denna skrift. Journalisterna David Berjlund och Pär Nyström har bidragit med att summera slutsatserna från de inledande mötena mellan Kulturskolerådet och projektledare där projektets grund fastslogs. Citat från barn- och vuxenmentorer kommer från genomförda enkäter, intervjuer och möten. I citaten har eventuella namn ersatts med "barnmentor" och "vuxenmentor". Fotografierna är framför allt tagna av delprojektledarna och är godkända av deltagarna. Malin Aghed, projektledare i Göteborgsregionen, har skrivit underlag till kapitlet om funktionsvariation som Göteborgsregionen haft särskilt fokus på i projektet. Stort tack till alla er som bidragit med underlag och tankar till skriften!

PROJEKTET I DINA SKOR – ÖVERGRIPANDE RAMAR OCH ORGANISATION

I följande kapitel sammanfattas de mest väsentliga ramarna för projektet. Du som önskar mer detaljer kan läsa om projektet på www.kulturskoleradet.se/sv/projekt/i-dina-skor.

DE GEMENSAMMA NÄMNARNA

Den första frågan vi ställde oss i projektet handlade om hur vi hittar någon slags gemensam definition som skapar ramar för det vi i projektet kallar ett ömsesidigt mentorskap. Frågan togs upp på den första nationella träffen, där Kulturskolerådet och utsedda projektledare deltog. Vi landade i följande:

- I projektet kallar vi den professionella kulturaktören för **vuxenmentor** och barnet för **barn- eller ungdomsmentor**. I vissa par har man pratat om stor- och lillmentor. Det mest centrala har dock varit att **bägge parterna ses som mentorer för varandra**.
- Mentorskapet sker genom **en period av återkommande möten och kontakt mellan en professionell kulturaktör och ett eller flera barn**. Vi specificerade aldrig exakt hur många möten som varje mentorspar skulle innebära och inte heller hur långa mötena skulle vara. Däremot så fastslog vi att det var viktigt att inledningsvis i varje mentorspar försöka rama in mentorskapet genom att skissa på en ungefärlig plan för möten, kontaktvägar och slutprodukt. Detta

var ett uppdrag som vi var överens om att vuxenmentorn, i samverkan med projektledarna, fick ta ett ansvar för.

TIPS! Efter den första mentorskapsomgången lärde vi oss att det är bra att begränsa mentorskapsperioden till några månader. Det gör det lättare för mentorerna att överblicka vad de ger sig in i och säkerställa att de har tid.

- Projektet omfattar **två mentorsperioder** – läsåret 2015/2016 respektive läsåret 2016/2017. I Göteborg, som helt inriktat sig på arbete med barnmentorer med funktionsvariationer, arbetade samma mentorspar under bägge mentorsperioderna. I Gävle och Kalix byttes några av vuxenmentorerna och samtliga barnmentorer ut mellan mentorskapsomgång 1 och 2.
- Varje mentorskapsperiod kan delas in i olika faser: **Uppstart – genomförande – avslut**.
- Uppstartsfasen innebar en **insamlade eller undersökande fas** med fokus där man söker efter och hittar gemensamma intressen och referensramar. Ett bra sätt att komma igång kan vara en **orienteringsfas** där vuxenmentorn ger ett smörgåsbord av aktiviteter att mötas/lära känna varandra kring
- I hela genomförandet **utgör konstarnas utgångspunkten** för det löpande mentorskapet.

- Varje mentorskap bör resultera i **något slags avslut** – antingen i form av en slutprodukt eller en tydlig avrundning av mentorskapet. Samtidigt som ett avslut eller en slutprodukt hägrar har det alltid varit en ambition att inte låta målet stå i vägen för processen. Själva mötena ska vara projektets kärna och inte den eventuella slutprodukt den kan komma att resultera i. Detta har i vissa fall varit en utmaning men också en utgångspunkt som känts given och viktig, kanske framför allt för vuxenmentorerna. Barnens vilja att ha ett tydligt mål att arbeta för har ibland behövt diskuteras och tas hänsyn till i arbetet (detta berör ytterligare under kapitlet Utmaningar).

EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

I det här projektets utforskande av det ömsesidiga mentorskapet har det funnits ekonomiska förutsättningar som inte alltid är möjliga att efterlikna i ordinarie verksamhet. Det har exempelvis funnits medel för att ha delprojektledare som på deltid kunnat ägna sig åt koordinering av verksamheten i Gävle, Göteborg och Kalix. De flesta vuxenmentorer som deltagit har också fått viss ersättning för sin medverkan men ingen har fått full kostnads-täckning för den tid de lagt ner i projektet. Resurserna har på så sätt varit ett smörjmedel men sannolikt inte en förutsättning för den typ av mentorskap som projektet utforskat.

TIPS! Försök hitta en gemensamma drivkraft för ömsesidiga möten mellan barn och kulturaktörer. Hitta sätt som de bägge parterna kan berika varandra på och anpassa ambitionsnivån till den tid som bägge mentorerna kan och vill avsätta.

GRUPPTRÄFFAR

Lokala gruppträffar mellan i huvudsak projektledare och mentorer har gett uppskattade möjligheter till erfarenhetsutbyten. Ibland har även barnmentorernas föräldrar deltagit vid träffarna som vanligtvis skett vid uppstart och avslut av en mentorskapsperiod men ibland också under arbetets gång. Grupp-träffarna har blivit ett allt mer etablerat del av projektet, framför allt som upptakt för en mentorskapsperiod och som en avslutning.

"Det behövs regelbundna - ca 1 gång i månaden - träffar i vuxenmentorsgruppen, tycker jag.

För mig har det varit alltavgörande att kunna diskutera och utväxla erfarenheter med de andra."

/VUXENMENTOR

/VUXENMENTOR

Utöver de lokala gruppträffarna har också nationella möten ägt rum och möjliggjort erfarenhetsutbyte mellan vuxenmentorer och projektledare på de tre orterna. Där har gemensamma utmaningar stötts och blötts och olika lärdomar som deltagande vuxenmentorer och projektledare dragit har kunnat spridas för fler.

DE LOKALA PROJEKTLEDARNAS FUNKTION

De tre lokala projektledarna har haft en central funktion i projektet vilket blivit allt tydligare längs arbetets gång. I Göteborg har också föreningen Passalen bidragit med uppskattat stöd.

FAKTA: Passalen är en ideell förening i Göteborg som verkar för allas rätt till ett meningsfullt och aktivt liv. Passalens fokusgrupp är barn och unga med funktionsvariation. Läs mer på www.passalen.se

Projektledarrollen har varit viktig för att erbjuda ramar och stöd i det mycket fria uppdrag och ramar som mentorsparen haft. Det gäller både de praktiska ramarna med möten, ekonomi och rekrytering av mentorspar men också ett mer behovsanpassat och löpande stöd till både barn- och vuxenmentorer under pågående mentorskap. Projektledarna har förfogat över vissa resurser som de kunnat använda för att ersätta deltagande vuxenmentorer och ta stöd för dokumentation i form av artiklar och filmer.

"I vårt *I dina skor* har jag haft ovärderlig hjälp av min projektledare och vår mentor (Passalen). Jag har både skrivit och ringt och pratat med dem, när jag har känt att jag inte vetat hur jag ska gå vidare. Jag tycker verkligen det behövs mycket stöd i denna verksamhet. Samtal med andra som har erfarenheter av liknande arbete är avgörande. Annars hade jag inte

vågat tro att jag kunde göra ett bra jobb."

/VUXENMENTOR OM KONTAKTEN MED PROJEKTLEDARE OCH STÖDET FRÅN PASSALEN

Projektledarrollen har sammanfattningsvis kommit att omfattat följande uppgifter:

- Rekrytering och matchning av barn- och vuxenmentorer
- Kontakt med föräldrar, arbetsgivare, lärare och assistenter till inblandade mentorer
- Stöd att fixa lokaler och material till mentorsparen för deras möten och eventuella slutprodukter
- Ekonomihantering
- Stöd i marknadsföring av eventuella publika slutprodukter såsom vernissage, dansföreställningar, konserter, teaterföreställningar
- Sammankallande och ansvarig för gemensamma lokala gruppträffar
- Pådrivande gentemot mentorer (framför

Delprojektledarna har gett uppskattat stöd och koordinering.

allt vissa vuxenmentor(er) för att komma igång med möten och säkerställa kontinuerliga träffar under avtalad period

- Löpande problemlösning exempelvis när det skett kommunikationsmissar mellan barn- och vuxenmentor(er) eller då någon mentor hoppat av
- Bidra till att mentorerna deltar i de två enkäter som genomförts samt själva delta i de två enkätundersökningar som genomförts
- Intervjua barnmentorerna efter genomförda mentorsomgångar för att fånga deras upplevelser
- Kontakt med press för reportage om projektet
- Beställt/själv utarbetat artiklar om projektet för spridning i Kulturskolan magasin (två artiklar per lokalt delprojekt har under 2015-2016 publicerats i Kulturskolan magasin, dessa finns tillgängliga på Kulturskolerådets projektwebb: www.kulturskoleradet.se/sv/projekt/i-dina-skor.
- Löpande publicera nyheter eller information om mentorernas arbete på Facebookgruppen för I dina skor
- Medverka vid nationella sammankomster
- Delta vid seminarier på Kulturskolerådets rikskonferenser för att sprida information om projektet
- Medverka i de filmer som tagits fram om projektet

PROJEKTDELTAGARE

Följande aktörer har varit involverade i projektet på de tre orterna.

GÄVLE

Gävle Kulturskola (delprojektledare)
Enskilda professionella konstnärer inom dans, bildkonst och gestaltande, folkmusik

KALIX

Kalix Kulturskola (delprojektledare)
Dans I Nord
Norrbottenmusiken med Norrbotten Big Band
Enskild bildkonstnär, dansare/danslärare

GÖTEBORG

El Sistema (delprojektledare)
Föreningen Passalen (samarbetspartner)
Göteborgs Symfoniker
Göteborgsoperan
Balettakademien
Högskolan för scen och musik
Kulturlabbet (en arbetsplats för bild-, scen- och ordkonstnärer med intellektuella funktionsvariationer)
Relaxed Performance, Konserthuset Göteborg

ÖVRIGA FUNKTIONER I PROJEKTET

Utöver de lokala projektledarna och mentorsparen har det funnits ytterligare aktörer som medverkat i projektet. **Kulturskolerådet** har varit projektägare och stått för den övergripande projektledningen och hanteringen av projektet, exempelvis i relation till Allmänna Arvsfonden. Det ekonomiska ansvaret har också legat på Kulturskolerådet.

Under hela projekttiden har det funnits en **redaktör** i projektet som löpande, via enkäter, intervjuer och sammankomster samlat in underlag för spridning och för att kunna summera projektets lärdomar i denna skrift.

Ett **filmteam** har anlitats för att ta fram två olika filmer om projektet.

Utöver nämnda funktioner har också de personer som möjliggjort mentorernas deltagande i projektet varit avgörande. För barnmentorerna handlar det om föräldrar, lärare och **assistenter** som praktiskt stöttat upp med exempelvis skjutsning. För vuxenmentorerna kan det handla om **arbetsgivare** som gett viss tid eller erbjudit lokaler för mentorskapsträffar.

"Det känns väldigt tråkigt att de snart är slut. Vill gärna vara mer med min vuxenmentor. Hon är min bästa vuxenkompis."

/BARNMENTOR

MENTORERNA

REKRYTERA BARN- OCH VUXENMENTORER TILL PROJEKTET

Vägarna till att hitta vuxen- respektive barnmentorer har sett lite olika ut i de tre delprojekten. Projektledarnas kontaktnät har varit avgörande för arbetet med att identifiera deltagare till projektet. I Göteborg kom föreningen Passalen att bli en viktig samarbetspartner för att identifiera möjliga barnmentorer och för att stödja arbetet under hela projektet – vara mentor till mentorerna.

Rekrytering har främst skett genom att projektledarna riktat förfrågningar till specifika arbetsgivare eller direkt till kulturaktörer som de fått tips om. Det har med andra ord inte varit ett ansökningsförfarande till projektet utan barn- och vuxenmentorer har tillfrågats. De som tackat ja har ofta gjort det utifrån en förväntan om att ganska fritt och nyfiket få stimulans och inspiration genom möten med en annan individ.

"Mina förväntningar var att få chansen att lära känna en ny människa med en annan infallsvinkel till saker och ting. Och att jobba fram en relation genom musiken – på ett gränslöst sätt!" /VUXENMENTOR

"Det har varit ett stort tryck från kulturinstitutionerna att få vara med. Det är viktigt att arbeta med dem, de betyder någonting, på riktigt. Och att inse att så många

vill göra något för unga, bara det kommer att bära oss långt."

/DELPROJEKTLEDARE, GÖTEBORG

I både Gävle och Kalix har kulturskolan varit viktig för att identifiera både vuxna kulturaktörer som velat delta men också barnmentorer. Kulturskolelärare har kunnat tipsa om elever som de tror skulle vara intresserade av att matchas mot vuxenmentorer inom en viss konstform.

En ambition i projektet har varit att i så hög utsträckning som möjlig arbeta med barnmentorer med funktionsvariationer. I Göteborg har alla barnmentorer haft någon slags funktionsvariation (läs med i kapitlet om funktionsvariationer nedan). I Gävle och Kalix har ungefär en tredjedel av barnmentorererna haft någon slags funktionsvariation.

HUR SKA EN VUXENMENTOR VARA?

I projektet har vi frågat medverkande barnmentorer hur de tycker att en vuxenmentor ska vara. Öppen, snäll, påhittig, lyhörd och intresserad är några viktiga drag. Nedan följer några citat på vad barnmentorererna svarat när de fått frågan om hur en bra vuxenmentor ska vara i ett ömsesidigt mentorskap:

"Snälla. Inte ta över allt och bestämma allt. Samarbetsvillig och framåt."

"Hen ska vara rolig och lyhörd. Kunna bestämma i början."

En vuxenmentor ska
vara snäll, påhittig,
lyhörd och intresserad.

Nyfikenhet och öppenhet
är ledord för en lyckad
matchning.

"De ska vara som min vuxenmentor."

"Öppen för nya idéer och ta emot
allt som presenteras med ett öppet
sinne. Se sig som en jämlike med de
unga mentorerna och inte bara köra
sin grej"

"En vuxenmentor ska göra schema,
lyssna, båda delaktiga se att från
olika håll. "

"Inte vara så jätteallvarlig,
skoja till det ibland. Det har jag
kunnat med min vuxenmentor,
DREAMTEAMET!!!"

"Vara beredd på stora idéer som kan
förverkligas".

VUXENMENTORNS UPPDRAG

Vi försökte också renodla vad som kan skilja
en vuxenmentors roll från en barnmentor och
landade i följande ansvar:

- "Normalt vuxenansvar"
- Trygghet - att försöka skapa det tidigt
både genomsett att vara och formerna
för mötet
- Att tidigt komma igång och "göra" eller
uppleva tillsammans
- Förstå ungdomarnas förväntningar –
känna till lagom mycket om en individ
- Att också kommunicera/uppmuntra
ungdomen att ta ansvar
- Ansvar att inte ta över
- Dokumentationsansvar
- Uppföljningsansvar – skjuts vidare när
mentorsperioden avslutas (ansvar
för relationen)

MATCHNINGEN

Utöver att hitta barn- och vuxenmentorer som velat vara med har det också varit viktigt att hitta en bra matchning mellan barn- och vuxenmentorer. Nedan listar vi en rad förhållningssätt och värden som vi velat värna i arbetet med att matcha barn- och vuxenmentorer till varandra och i de möten som följer.

- Mentorskapet måste bygga på **frivillighet** från både vuxen- och barnmentorn. Precis som när barn tilldelas ett instrument som de egentligen inte vill spela, märker man snart att matchningen inte funkar om inte både barnet och den vuxne verkligen vill gå in i ett mentorskap.
- **Nyfikenhet** och **öppenhet** är ledord för matchningen. Som vuxenmentor är det viktigt att man är öppen och nyfiken på vad barnmentorn vill uttrycka. Samma sak gäller även åt det andra hållet.
- Den vuxna mentorn bör ha en **bredd** i sin kunskap om matchningen ska fungera, särskilt om det rör sig om ett musikmentorskap. Det är en fördel om han eller hon exempelvis inte bara spelar klassiska stycken utan även kan spela musik som barnet är bekant med sedan tidigare. Motsvarande gäller även övriga konstarter än musik.
- **Personkemin** är naturligtvis viktig för matchningen. Om ett mentorskapsarbete inleds och man efter hand upp-

täcker att kemin inte fungerar ska det vara möjligt att byta ut någon i mentorsparet. Det har vi också sett exempel på inom projektet.

- Fokusera inte allt för mycket på själva slutprodukten, alltså den kreativa produkt som mentorskapet ska resultera i. Det är inte målet utan **resan dit** som är det viktigaste i mentorskapsprojektet. Under resans gång kan både vuxenmentorerna och barnmentorerna lära sig saker från varandra. Samtidigt kan själva slutprodukten också vara en sporre som kan bidra till att hålla liv i mentorskapet.
- För att matchningen ska klaffa är det viktigt att ge mentorskapet tillräckligt mycket **tid** och inte stressa fram någon idé om vad processen ska leda till för konkret resultat. Genom att ses för att fika, prata och lära känna varandra byggs en gemensam tillit fram mellan barn och vuxen. Först då kan man också bestämma vad man konkret vill göra med projektet.
- De vuxna har ett ansvar att försöka **motverka** den **ojämlikhet** som råder från start mellan vuxenmentorn och barnmentorn. Den vuxne mentorn har ett ansvar att ”backa” och göra allt för att mentorskapsrelationen ska bli så jämlik som möjligt. Även projektledaren har ett ansvar för att se till att vuxenmentorer-

na tänker på detta och inte ”tar över” för mycket i mentorskapssamarbetet.

- Om matchningen ska funka är det bättre att försöka vara en **förebild** än en pedagog eller professionell musiker. Ord som ”pedagogisk” kan lätt implicera att det rör sig om en envägskommunikation, där den vuxne mentorn ska lära ut någonting till barnet. Även barnen fungerar som förebilder, exempelvis när det gäller att vara nyfikna och behålla gnistan inför olika projekt.
- Försök att hitta några **minsta gemensamma nämnare**, till exempel när det gäller musiksmak. Även om man inte har exakt samma musiksmak kanske man efter att ha lärt känna varandra tillräckligt bra hitta någon artist eller någon musikgenre som båda gillar. Då underlättas matchningen och även vad man konkret vill göra med mentorskapet.
- **Trygghet** och **tillit** är något som är viktigt för matchningen mellan barn- och vuxenmentorerna. Detta gäller inte minst för barn i behov av särskilt stöd, som ju är en stor del av målgruppen för

projektet. Hur denna trygghet skapas är naturligtvis individuellt hos varje enskilt barn, men det kan till exempel handla om en så enkel sak som att man genomför sina musik/dans/teater/konstövningar i en och samma lokal, att man inte stressar fram projektet och att man pratar om andra saker än enbart just det projekt man vill genomföra för att på så sätt även bygga upp en vänskapsrelation.

- För att matchningen ska fungera är ett tips att vara som en våg på det sättet att man försöker skapa jämvikt i mentorskapssamarbetet genom att både ge och ta, både lära ut och lyssna. **Balansen** är viktig.
- Barnmentorer kan ha en förmåga att **ifrågasätta** saker som vuxenmentorerna ser som självklara (och som andra vuxna kollegor inte skulle komma på att göra). Detta är något man som vuxenmentor kan ta vara på, att själv ifrågasätta varför man gör saker på ett visst sätt. Att våga ifrågasätta och/eller kritisera varandra på ett konstruktivt sätt kan också vara en viktig del av matchningen.

MÖTENA MELLAN BARN- OCH VUXENMENTORERNA

HUR OFTA OCH VAR DÅ?

De flesta mentorspar har träffats 5-10 gånger och vanligen mellan 1-2 timmar varje gång. Det har sett lite olika ut hur långt mellanrum det varit mellan mötena. Det har exempelvis påverkats av hur lång mentorskapsperioden varit totalt sett och barn- och vuxenmentorernas situation i vardagen. Mentorskapsperioderna har varit 3-8 månader långa och varierat både mellan de tre orterna och mellan mentorsparen.

För varje mentorspar har det också sett lite olika ut var mötena ägt rum. Vissa har alltid setts i en lokal på kulturskolan eller på vuxenmentorernas arbetsplats. Andra mentorspar har varierat sig och setts på lite olika ställen, beroende på vad de velat göra när de setts.

VAD HAR DE GJORT TILLSAMMANS?

Att sammanfatta hur själva mötena mellan barn- och vuxenmentorer ser ut är näst intill omöjligt. Alla möten har sett olika ut. Mötena har kretsat kring konst och kultur men på väldigt olika nivåer och sätt. Som tidigare nämnts har dock alla mentorskap inneburit någon slags inlednings- eller orienteringsfas, mellanfas eller genomförandefas och någon slags avslutning.

INLEDNINGSFAS

Inledningsfasen har ofta gått ut på att lära känna varandra så förutsättningslöst det gått. Att hitta gemensamma intressen och lyssna till varandras tankar och idéer.

"Det första mötet skedde i min ateljé. Jag berättade och visade hur jag jobbar. Jag föreslog korta ritövningar för att lätta upp stämningen, det fungerade bra. Vi samtalade väldigt mycket om allt möjligt; serier, matematik, animerat. Det var jättekul. Vi fikade och åkte sedan till Konsthallen och tittade på den aktuella utställningen som visades. Vi bestämde för att fortsätta hålla regelbunden kontakt via Messenger där vi skickar teckningar från våra liv till varandra."

/VUXENMENTOR

"De första träffarna ägnades åt att lära känna varandra, och lyssna på musik. Ganska snart kom vi fram till att vi ville spela in en skiva med egna versioner på låtar vi gillar. Sedan dess har

"Första träffen spånade vi vilt. Sedan bantade vi ner det hela till att komponera och spela musik. Vi skriver 8 takter musik vardera som sedan ska sättas ihop. Sedan ska vi improvisera en del."

/BARNMENTOR

träffarna gått ut på att öva på låtarna vi ska spela in."

/VUXENMENTOR

I den inledande fasen har många också lagt en plan för hur mentorskapsperioden ska se ut och hur man ska kommunicera. En vuxenmentor berättar:

"Jobbet underlättades enormt när vi hade gjort ett arbetsschema, för att veta hur mkt tid vi hade att arbeta på. Vi gjorde också upp om exakt hur vi skulle gå till väga om något oförutsett skulle hända de tiderna vi hade våra träffar. Tid, plats och att vara tillgänglig på telefon." /VUXENMENTOR

LÖPANDE MÖTEN

Under de möten som sedan skett har mentorsparen antingen följt den plan de inledningsvis satt upp eller helt enkelt tagit utgångspunkten i de idéer eller tankar som varit aktuella vid mötet. I de enkäter och intervjuer som vi gjort har vi bitt barn- och vuxenmentorerna berätta om sina möten. Nedan är ett axplock av svaren:

"Vi har träffats fem gånger hittills. Vi sjunger, pratar och spelar piano ihop. Vi arbetar med rösten, att utveckla den och att sjunga "flygelekosång". Vi har flera träffar kvar före jul. Vi hörs per telefon via en assistent till min mentor." /VUXENMENTOR

"De flesta gångerna har vi träffats i ca 45 minuter. Spelat och pratat instrument och dess historia. Det blir prat om mycket annat också. Några gånger har vi haft ett par timmar då vi har ritat horn och

andra instrument som bronslur, näverlur, digeridoo och jakthorn. Vi byggde även egna horn av vattenslang och trattar."

/VUXENMENTOR

"Vi träffas i receptionen vid sceningången på Konserthuset - där vi brukar träffas. Först åt vi pannkakor och drack varm choklad. Sen pratade vi mat: Köttbullar med potatis, morot och saltgurka är min barnmentors favvo-mat! Därefter åkte vi hiss och spelade trombon i hissen...:-) upp och ner. Innan var min barnmentor rädd för att åka hiss, men inte nu längre.

I övningsrummet blev det "Heja, Bamse..." på piano och trombon. Tåg och köttbullar är vårt tema...! Vår låt heter "Köttbulletåg-låten" Vi gjorde text till första del av Bamse-melodin "Tåget kör med köttbullar på taket, min barnmentor sitter på en liten stol. Tåget kör med köttbullar på taket, min barnmentor äter alla på en gång" Jag pekade på rätt tangent på pianot och min barnmentor spelade, när jag sjöng vår låt. Det blev många andra toner oxå - både starkt och svagt."

/VUXENMENTOR

AVSLUTNING

Det har varit viktigt att tydligt avsluta en mentorskapsperiod och på så vis sätta punkt för det ansvar som följer med mentorskapet. Hur mentorskapen avslutas har varierat. Vissa har gjort gemensamma utställningar, konserter, dansföreställningar eller vernissage för en extern publik. Andra mentorspar har haft en avslutning tillsammans i form av en gruppträff med andra mentorspar.

ÖMSESIDIGHET I PRAKTIKEN

"Jag tror att min barnmentor i början trodde att jag skulle ge honom sånglektioner. Så började vi lite oxå. Efter ett par gånger kom det fler förslag från min barnmentor, vad han hade lust att göra och jag nappade direkt. Lyhördheten från den vuxne är viktig! Jag kunde komma till ett möte, med en plan... Min barnmentor sa ibland bara rakt av "Nej tack!" Då fick jag tänka om. "Vad vill du göra?" "Kan vi inte dansa tango?!" och så gjorde vi. Att vara öppen för det som uppstår i mötet med sin mentor, lättare sagt än gjort. Ibland blev det inte så bra, men då behövdes ett lugn och tid, så hände det något nytt!"

"I första hand har det (ömsesidigheten) utgjorts genom att vi bestämmer tillsammans allt vi ska göra. Den ena bestämmer inte över den andra, utan det handlar om att hitta sina gemensamma preferenser." /VUXENMENTOR

Att utforska vad ett ömsesidigt mentorskap kan innebära i praktiken har varit projektets kärna och projektets tillåtande ramar har

gjort det möjligt för mentorsparen att själva hitta formerna för sin relation och sina möten. Ömsesidigheten i mentorskapet har handlat om många saker, om att skapa och utveckla tillsammans, om att upptäcka varandras intressen, om att se varandras perspektiv och om att både bestämma

mötenas innehåll och form. Det har handlat mer om förhållningsätt än absolut jämbördig uppdelning av ansvar och arbetsuppgifter.

Från några av barnens upplevelser går det exempelvis att utläsa att de sett sina vuxen-

mentorer som något mer mentorer

än dem själva, men att det varit bra. Ömsesidigheten från deras perspektiv har kanske inte alltid handlat om att ta lika mycket initiativ men att däremot respektera och lyssna till varandras tankar, viljor och idéer. Att ses som en jämbördig samarbetspart som en vuxen kan ha reellt utbyte av att arbeta tillsammans med är en spännande erfarenhet.

Från vuxenmentorernas sida lyfts vikten av ett inlyssnande förhållningssätt fram. Att verkligen försöka fånga upp din barnmentors inspel och vara lyhörd för barnmentorns intressen och viljetryningar, även om de uttrycks vagt eller försiktigt.

"Att möta en yngre generation i ett relativt förut-sättningslöst arbete där det är ok att säga "Jag vet inte", och inte gå in i en "lärarroll" utan kunna backa ur den hierarkin."

/VUXENMENTOR

MENTORER MED FUNKTIONSvariationer – erfarenheter från Göteborg

"En del säger att vi alla är lika och att vår längtan efter sammanhang och delaktighet är densamma. Men kanske är det så att vi alla är olika, att vi längtar på olika sätt och har olika regler - och just därför måste vi lära känna varandra och respektera varandra noggrant och intensivt. Det är inget lättvindigt arbete, det tar tid och det tar aldrig slut, men det är dit vi vill. Att kunna respektera varandra noggrant och intensivt. Den tillit som behöver finnas mellan människor för att kreativiteten ska vara fri tar också tid att bygga upp. Det är den tiden och närvaron som behövs för att lyckas med sann inkludering." /DELPROJEKTLEDARE, GÖTEBORG

I följande kapitel samlar vi erfarenheterna från mentorskapen där barnmentorerna haft någon slags funktionsvariation. I Göteborg har samtliga medverkande barnmentorer haft det. Merparten av texterna är författade av Malin Aghed.

EN PRESENTATION AV UPPLÄGGET AV PROJEKTET I GÖTEBORG

Inom kulturskolan generellt finns stor kompetens inom området kultur och olika funktionsvariationer, inte minst på grund av projektet Pascal. Projektet drevs av Kultursko-

lerådet mellan 2007 och 2011, och har fortsatt vitalisera kulturskolan när det gäller ökad medvetenhet om målgruppen.

Läs mer om erfarenheterna från projektet Pascal här: www.kulturskoleradet.se/sv/publikation/funktionsnedsattning-funktionsuppsattning-boken-hur-vi-far-en-kulturskola-alla

Ändå tenderar vi att göra verksamhet som rör barn i behov av särskilt stöd till ett särskilt kapitel. Detta vill vi försöka komma tillrätta med, genom att uppmuntra olika tillvägagångssätt för inkludering. Metoden ömsesidigt mentorskap skulle kunna vara ett steg på vägen i en riktning som innebär att musik- och kulturskolan som institution blir en plats där alla kan känna sig välkomna.

I Dina Skor Göteborg har innefattat sex barn och ungdomar med funktionsvariationer och fem vuxna professionella kulturutövare från fem olika institutioner, samt i vissa fall syskon, assistenter och föräldrar. Under varje arbetsperiod (å fem månader) har gruppen haft minst fem gemensamma träffar, då alla arbetat och fikar under samma tak. Mellan dessa möten träffades varje mentorspar så många gånger som de själva ansåg möjligt. Varje period hade en avslutande heldag med lunch och konsert på de olika institutionerna.

STARTEN PÅ ARBETET

Alla, både barn- och vuxenmentorer, fick berätta om sig själv, bifoga en bild och skicka

en text till projektledningen. En folder som presenterade projektet skapades och gavs till samtliga deltagare, inklusive kontaktuppgifter samt datum för gemensamma träffar. Att både Passalen och Kulturlabbet var med hade stor betydelse för våra diskussioner och lärdomar, och deras erfarenheter av arbete med denna målgrupp har varit väldigt värdefull.

Varje mentorspar utgick ifrån en dokumentationsform som i de flesta fall förändrades under arbetets gång. Några har således skrivit, andra har filmat eller fotograferat och somliga har skrivit musik. De gemensamma träffarna har dokumenterats i form av foto, film och text.

Vi enades om att starta med ett övergripande tema som rymde frågor i stil med Var bor du? Vad behöver du för att må bra? Hur träffar du vänner? och som enkelt gick att ändra till ett jag-perspektiv: Här lever jag, Så här vill jag ha det, Jag längtar efter... Det var bra att ha en utgångspunkt för trygghetsaspekterens skull i startskedet, men det är viktigare att vara lyhörd och flexibel än att hålla sig till förutbestämda teman.

MITTEN AV ARBETET

Planeringen inför termin två blev annorlunda än inför termin ett eftersom vi visste vilka vi skulle träffa. Vi hade också lärt känna varandra i vuxenmentorsgruppen och fungerade som stöd för varandra vid behov.

Mötena inspirerades nu ännu mer av den unga mentorns idéer. Det är lätt att som vuxen, som pedagog och som expert i sitt ämne styra vad som händer i rummet – medvetet eller omedvetet. Att skapa verklig ömsesidighet när inputen från den unge mentorn emellanåt är mycket liten eller svårtolkad kan vara en utmaning. En parameter att ta hänsyn till är att det i vissa funktionsvariationer är svårt att i samtal hitta på något eller komma med förslag. Det finns många sätt att bidra till delaktighet och ömsesidigt skapande, men ofta sker det genom att fånga upp en rörelse, ett ord, ett ljud eller något som händer i stunden.

Mycket beror på tiden – att bygga tillit tar tid, liksom att gå upp för en trappa eller berätta vad en vill. Att ta ansvar för rummet är heller inte samma sak som att styra skeendet, utan handlar om att ansvara för att fånga upp idéer och hitta motorer för att kunna driva dem vidare. För att hitta hit behöver vi både mod och tålamod.

INFÖR SLUTET AV ARBETET

Det är svårt att släppa en grupp elever efter avslutad undervisning, och denna målgrupp är speciell. Hur skulle vi kunna släppa iväg de unga mentorerna och deras familjer efter projektets avslutande? Mentorerna hade i flera fall kommit att betyda väldigt mycket för varandra, och den vuxne mentorn kom nära inte bara den unge mentorn utan också hela dennes familj. Vi förstod att vi behövde tänka igenom avslutet noggrant. Mentorn för vuxenmentorerna i projektet gjorde det möjligt att ses igen, genom att göra en kördag som vi alla kunde se fram emot redan när vi hade vår avslutning. Därefter planerades det in läger, fler kördagar och relaxed performances.

År 1 var fyllt av trevande frågetecken, praktiska tillkortakommanden och mängder av funderingar kring hur en bäst respekterar den en möter och skapar en ömsesidig inspirationsmiljö. År 2 blev lekfullt och allvarligt, undersökande och konstaterande, frustrerande och lättat. Konst skapades – inte på en vuxen konstutövares initiativ utan ur det gemensamma. Det kunde vara både långsamt, varmt, nyfiket och extremt ansträngande, till och med sorgligt. Hur ska jag bäst kunna förstå den jag möter? Hur ska vi så småningom kunna skiljas åt utan att det blir ett hål som skadar? Hur kan jag som inte har utbildning på det här området hantera den andra personens vårdnadshavare? Att som professionell kulturutövare utan tidigare kunskap i området ta sig an detta arbete har varit en utmaning. De största faktorerna för att kunna initiera ett kvalitativt möte och att så småningom få ett gott resultat har varit tiden

Tid och prestigelöshet är viktigt för kreativa skapandeprocesser.

och nyfikenheten för varandra, två komponenter som tillsammans bygger närvaro och tillit.

Det primära med att gå i kulturskolan behöver inte alltid vara ämneskunskapen, utan att få vara en del av något, att spela roll och att hitta vägar till sin egen motivation. En del i gruppen unga med funktionsvariation har ingen drivkraft i sig själva, och detta är något som man behöver kunna prata om för att hitta andra vägar till delaktighet.

TÄNK LITE SÄRSKILT PÅ...

Här försöker vi sammanfatta lärdomarna och medskicken vi vill göra från erfarenheterna av mentorskap där barnmentor har någon slags funktionsvariation. Lärdomarna ser vi också som värdefulla för andra typ av aktiviteter där den mycket heterogena målgruppen ”barn/unga med funktionsvariationer” deltar. Det är bra att tänka på att vi inte alltid kan utgå från oss själva när vi arbetar med barn och

unga med funktionsvariationer, utan att det ibland finns kunskap vi behöver ha tillgång till för att arbetet ska fungera väl.

Hitta barnen: Kulturskolor har i olika utsträckning lyckats nå barn med olika funktionsvariationer. Många kulturskolor kan dock behöva arbeta uppsökande i större utsträckning än vad som görs för att nå denna målgrupp, och också öka sitt samarbete med andra lokala aktörer.

Förhållningssätt: Barnet är aldrig sitt funktionshinder. Barnet är barn med varierande behov och förutsättningar.

SE – se personen du arbetar med

MÖTA – var närvarande i mötet med den du möter

FÖRSTÅ – lär känna och försök förstå individen och dess behov

STÖDJA – pröva och hitta sätt att stödja i det

individens behöver utifrån din förståelse

Utifrån denna ordning och med detta som grund kan vi skapa ömsesidighet och genom mötet utforska sätt att arbeta tillsammans.

Förhandsinformation: Viss information om den unge mentorn behöver vi inte veta - det kan bidra till att vi kan mötas mer oförstått. Men somlig information behöver vi få, för att kunna möta med respekt, förståelse och för att kunna stödja på bästa sätt. Det kan gälla ljudkänslighet, trötthet, matvanor, rörelsemönster, smärtor, medicin, ångest, tvångsbe-teende, rädslor med mera. Det finns mycket i oss alla som underlättar eller hindrar, begrän-sar eller öppnar upp. Sätt fokus på att dela den informationen innan första mötet.

Tydlighet, förutsägbarhet och framförhåll-ning: Kanske är detta viktigare för vissa barn med funktionsvariationer än för andra. Alla saker som skapar en tydlig ram är viktiga, till exempel: ”Vi ska vara i det här rummet 45 minuter. Det ska bara vara du och jag.” Information till både deltagare, föräldrar och assistenter behöver vara mycket tydlig, komma från ett håll och komma alla till del i god tid. Ett annat sätt att tydliggöra är att vara på samma ställe och alltid börja och avsluta på liknande sätt.

Närvaro i mötena: Fundera igenom vilka som bör vara i rummet när vi jobbar – assistent, föräldrar och syskon? Ambitionen bör vara att barnmentorn och vuxenmentorn ska kunna etablera en egen relation där föräldrar åtmins-tone på sikt inte ska vara med i mentorskapet (givet att det funkar). Att vara flexibel över tid är viktigt när det gäller närvaro, eftersom allt förändras ju mer människor lär känna varandra, men det är ändå av avgörande betydelse för allas känsla av både trygghet och arbetsro att diskutera vilka som ska vara med från start när mötena sker.

Transporter: Det behöver finnas en lösning för vem som ordnar transport, vem som kör,

var personen kan stanna och lämna av och vem som möter upp. Denna punkt är ofta eftersatt. Det kan vara särskilt svårt med aktiviteter som inte ligger i direkt anslutning till skoltiden. Transportfrågan behöver tänkas igenom för att aktiviteten ska bli tillgänglig för alla och inte bara finns till för dem med drivna och engagerade föräldrar med egen bil.

Anpassade lokaler: Lokalerna behöver vara anpassade för den verksamhet som ska bedri-vas men också för de människor som kommer dit. Börja med att kolla i förväg vilka behov som finns hos deltagarna – självklart både vuxna och unga. En anpassad toalett? Hiss? Ett piano/stämd gitarr? En projektor? Ett stort golv? Hörselkåpor för den ljudkänslige? Ett rum att gå undan och vila i vid behov? Papper och pennor att måla med? En ramp? Ett rum till väntande skjutsande personer?

Tid: Tid och närvaro är kanske de viktigaste framgångsfaktorerna i arbetet med barn med funktionsvariationer. I Dina Skor Göteborg har landat i att det finns tusen och tusen möj-ligheter, men allt är inte möjligt – det är det ju inte för någon. I detta faktum finns mycket inspiration att hämta: det är en spännande utmaning att hitta möjligheter utifrån allas våra förutsättningar, våga satsa högt och tro att det bär. Mycket är möjligt även med denna grupp, men allt tar längre tid. Tiden behövs för att förståelsen, inläringen och utövandet behöver olika utrymme för olika personer. Tiden behövs för att kunna visa varandra respekt och för att kunna ge rum för allas idéer – inte bara den ska få bidra som också är snabb i tanken. Tid behövs för att minnas händelser och för att utveckla rela-tionen. Framför allt är tiden avgörande för tilliten, och tilliten är avgörande för skapan-deprocessen.

Tidpunkt: För att mötet mellan människor ska bli så bra som möjligt behöver det ske vid en tidpunkt då folk är pigga. Det går naturligt-vis inte alltid att vara alla till lags, men det

är en god idé att fråga deltagarna och deras omsorgspersoner vilken tid på dygnet som är bäst för kreativa möten.

Kontaktvägar/kommunikation: Det är viktigt att veta vilka kontaktpersoner som finns runt barnmentorn, och vilka vägar som är bäst att kommunicera på för varje individ/mentorspar/grupp. Fråga och bestäm ett sätt att komma i kontakt som fungerar för var och en.

Upprepning: Ingen behöver underhålla och variera. Låt det bara vara. Gör det lilla om och om igen om det behövs. Upprepning är inte lika med tråkigt för många. Låt det ni vill göra ta tid.

Rätt kompetens som stöd av proffs och varandra: För att kunna arbeta med målgruppen behövs aktörer som man kan få stöd av. När vi arbetar tillsammans med professionella kulturutövare kan handledning vara ett kraftfullt verktyg. Det kan både handla om erfarna mentorer som arbetar med skapande verksamhet och arbetstagare med funktionsvariationer till vardags. Det kan också vara så enkelt som att handleda varandra i en grupp där erfarenheter kan delas och diskuteras fritt.

Ta utgångspunkt i konstnärskapet: Som vuxenmentor - ta utgångspunkt i din konstform. Försök inte psykologisera eller ta en roll som du inte har kompetens till.

Uppmärksamma ansträngningen istället för resultatet: Ha höga förväntningar men ha respekt för ansträngningen längs vägen.

Försäkringsfrågan: Det är viktigt att ta reda på vilka försäkringar som gäller om något händer. En professionell kulturutövare från en annan institution omfattas inte av kulturskolans försäkring och hur dessa fungerar är dessutom olika från kommun till kommun.

Avslut: Tänk också igenom avslutet redan från början. De relationer som byggs under ett dylikt projekt kan bli starka. Detta behöver alla inblandade vara medvetna om från början, och ett bra avslut behöver tänkas in och kommuniceras från start.

Prestationsbegrepp som misslyckande och resultatfixering: Många barn som vuxna, kan bli nervösa över frågan om resultat, eller brist på dylikt. Vi är, både som konstnärer, pedagoger och projektledare, vana att prestera. Arbetsinsatsen måste värderas högre än resultatet, och begreppet disciplin får en helt ny innebörd i arbetet med denna målgrupp. Att inte veta exakt vart gruppen är på väg när en kliver in i rummet kan vara både skrämmande, befriande och spännande. Det krävs mod och samarbete för att kunna jobba så. Att ha ansvar för rummet är inte samma sak som att styra skeendet, utan handlar om att ansvara för att fånga upp idéer och hitta motorer för att kunna driva dem vidare.

VAD HAR MENTORSKAPET GETT?

"Detta känns så meningsfullt."

/VUXENMENTOR

De individuella upplevelserna från de som deltagit i projektet har överlag varit mycket positiva. Både barn- och vuxenmentorer tycker att den resa de varit med om i mentorskapet har varit givande och rolig, men ibland också arbetsam.

Barnmentorerna lyfter framför allt fram upplevelsen att få arbeta nära en professionell kulturaktör. De uppskattar också ett samarbete inte byggt på att den vuxne ska lära ut till barnet utan som handlat om ett reellt, jämbördigt samarbete och ett gemensamt intresse.

Vuxenmentorerna lyfter framför allt fram de nya perspektiv som mentorskapet gett, till exempel att det tvingat fram andra perspektiv på deras arbete och lett till reflektion över deras egna arbetssätt och syn på prestation.

Både barn- och vuxenmentorer har uppskattat att bli kompis med en person med en annan ålder än dem själva – vänskap över generationsgränser.

Det finns många, många citat från barn- och vuxenmentorer som handlar om vad de upplever att mentorskapet gett och hur det varit. Nedan följer några exempel.

"Det har varit fint att lära känna en ung människa. Det har återuppväckt någon slags nyfikenhet som var min väg in i konstnärskapet någon gång." /VUXENMENTOR

"Jag lär mig någonting varje gång vi ses, dels om mig själv som människa, men också som utövare, som koreograf." /VUXENMENTOR

"Det som varit bra är att vi blivit så nära vänner. Inget har varit dåligt utom att arbetsbelastningen varit för hög ibland".

/BARNMENTOR

"Det är fint och vackert att få vara med om upplevelsen i mentorskapet".

/BARNMENTOR

"Jag kan lära mig olika förhållnings-sätt till musik, hon kanske kan visa mig musik som hon lyssnar på varje dag som jag aldrig har hört. Jag kan få nya inspirationskällor. Hon kan ta med mig in i sin värld och vice versa." /VUXENMENTOR

"Det bästa har varit att få berätta det jag tänker och göra konst av mina tankar. Ha någon att jobba och prata med." /BARNMENTOR

UTMANINGAR PÅ VÄGEN OCH HUR DE KAN HANTERAS

Projektet I dina skor har givetvis stött på utmaningar under sin resa. Här ger vi några exempel på problem som kan uppstå när man arbetar med ömsesidiga mentorskap och skickar även med tankar kring möjliga lösningar.

Svårigheter att rekrytera barnmentorer med funktionsvariationer: Särskilt i Gävle och Kalix har det varit svårt att rekrytera barnmentorer med funktionsvariationer till projektet. Det är här viktigt att arbeta utåtriktat och säkerställa kontakter med barn som kulturskolan inte alltid har så lätt att nå eller locka till sin verksamhet. Lokala föreningar och särskolan kan vara två exempel på vägar för att nå målgruppen.

Vaga ramar: Projektet har haft vaga ramar, särskilt inledningsvis. Det är svårt att tydligt fastslå exakt vad en barn- eller vuxenmentor säger ja till när de går med på att vara med i projektet. Vissa har uppskattat friheten det gett, andra har uppfattat det som oförutsägbart och otydligt. Lösningen har varit att så långt som möjligt tydliggöra vilka förutsättningar som gäller, även när förutsättningarna varit oklara. Att tydligt säga – ”Ni får gemensamt hitta en form som funkar i ert mentorspar”. Den lokala projektledarrollen har också varit avgörande för att ge stöd längs resans gång.

Mismatch: Det har förekommit att mentorspar inte fattat tycker för varandra. Det är viktigt att inledningsvis säga att det är helt ok – att

det är helt naturligt att alla matchningar inte blir perfekta och att det då är bättre att försöka kasta om och ändra än att vara i par med en mentor som man inte klickar med. Projektledarnas ansvar för att smidigt hantera uppkomna situationer är avgörande.

Tidsbrist: Båda bland barn- och vuxenmentorerna men framför allt bland vuxenmentorerna har det funnits de som sagt ja till att vara med i projektet men som inte haft eller tagit sig tid att delta. Även här är det viktigt att vid rekryteringen försöka kommunicera så gott som det bara går vilka förutsättningar som gäller, och att det är ett ansvar som sträcker sig över en viss tid och som kräver engagemang och tid. Det är också viktigt att mentorsparen tidigt fastslår vilka förväntningar de har på varandra om på den kommande mentorskapsperioden.

Fokus på resan och inte slutprodukten: Både för barn- och vuxenmentorer har det ibland varit utmanande att vila i de möten som mentorskapet inneburit och inte helt fokusera på resan mot en given slutprodukt. I projektet har framför allt barnmentorerna haft mycket varierande förutsättningar och behov vilket givetvis påverkat mentorskapets upplägg och inriktning. Vissa barnmentorer har varit mycket angelägna att ha ett givet mål medan andra, helt naturligt kunnat utgå från de tankar och idéer som är mest aktuella för stunden. Målet har ändå varit att låta ömsesidigheten ta utrymme och gemensamt skapa relationer i och genom olika konstformer.

Mentorsparen behöver hitta sitt unika sätt att samarbeta.

Långa avstånd: Framför allt i Kalix och i viss utsträckning i Gävle har långa avstånd gjort det svårare för mentorsparen att träffas. Här kan videosamtal och lite längre möten vara ett sätt att överbrygga de geografiska hindren.

Konflikter och incidenter: I den mängd möten som projektet sammantaget omfattat är det givet att konflikter och incidenter kommer att uppstå. Det är viktigt att tidigt ha tänkt igenom det och har en beredskap för att hantera uppkomna situationer. Även försäkringsfrågan är bra att ha koll på – vem är ansvarig om någon eller något skulle skadas? Lokala projektledarrollen har varit central för hantering av alla de oförutsedda händelser som naturligt kommer att uppstå i denna typ av projekt.

Handledning/kompetensutveckling/stöd: I projektet har framför allt flera vuxenmentorer känt att de behöver stöd för att hitta ett bra förhållningsätt till sin barnmentor. Det gäller kanske framför allt mentorspar där det funnits barn med funktionsvariationer som vuxenmentorn ibland känt sig osäker på hur hen ska hantera. I projektet har gruppträffar fyllt en viktig funktion för att mentorerna ska kunna ge stöd till varandra. Men även mer professionell handledning kan vara ett sätt att rama in och ge stöd till mentorsparen. Den lokala projektledarrollen ger också ett mycket viktigt löpande stöd till mentorsparen.

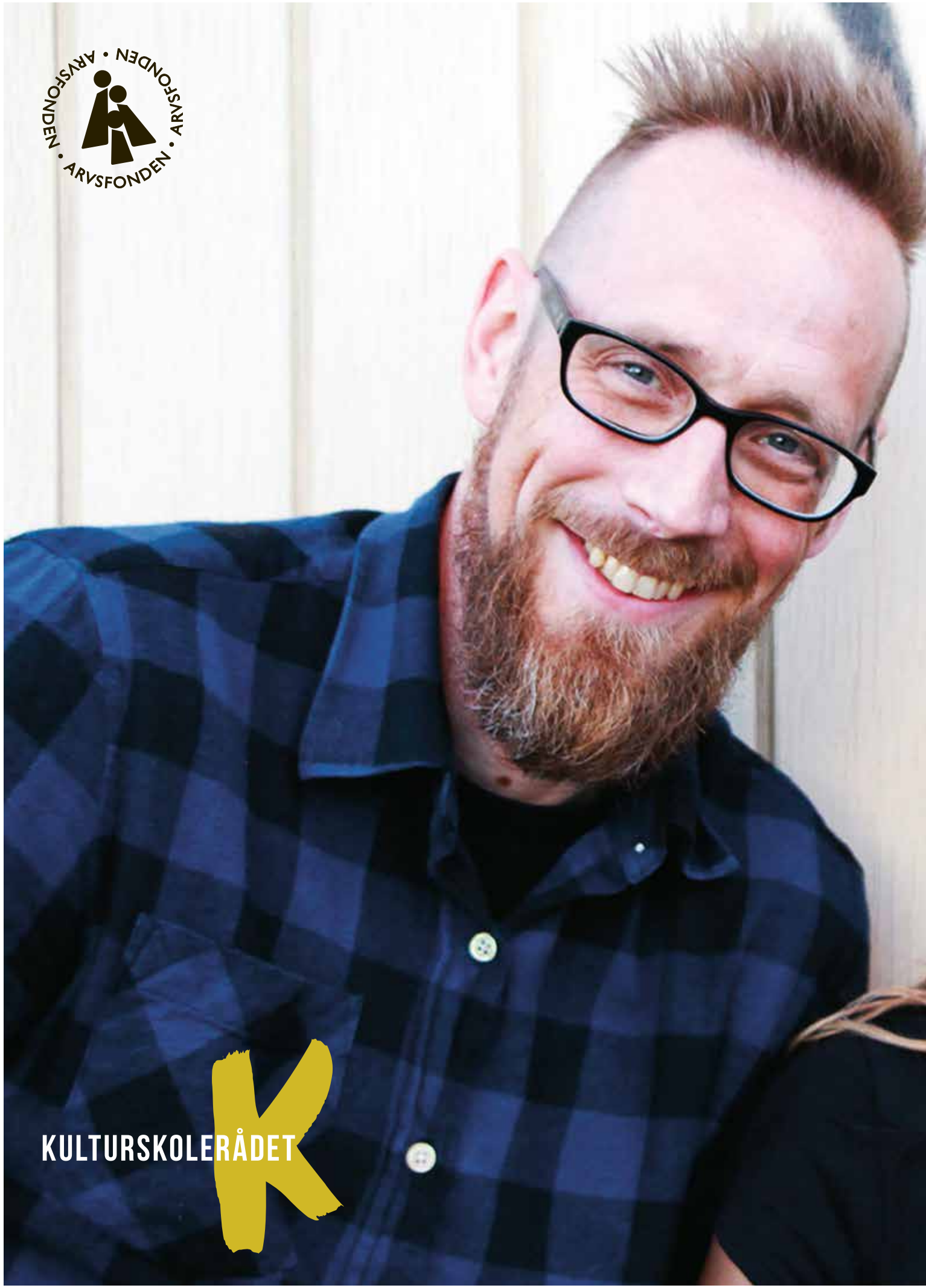
Ömsesidiga mentor-
skap kan vara en väg
mot ökad inkludering.

NÅGRA AVSLUTANDE ORD PÅ VÄGEN

I följande skrift har vi, med utgångspunkt i Arvsfondsprojektet I dina skor, velat ge inspiration och stöd till professionella kulturutövare och medarbetare inom kulturskola och kulturinriktad fritidsverksamhet som närmare vill utforska hur ömsesidiga mentorskap mellan barn och professionella kulturaktörer kan ta sig uttryck. Vi ser stor potential i att genom mentorskap införa ny inspiration och en starkare inkludering i Kulturskolan. Projektet i sin helhet kan vara svårt att replikera men vår förhoppning är att det finns pusselbitar, förhållningssätt och tips som kan vara värdefulla även i andra typer av möten mellan barn och kulturaktörer.

Önskar du kontakt med någon av de mentorer eller projektledare som medverkat i projektet är det bara att kontakta Kulturskolerådet för vidare uppgifter: projektkoordinator@kulturskoleradet.se

Lycka till i ert fortsatta arbete med att stimulera och inkludera barn från alla delar av samhället i konsten och kulturens spännande värld!

KULTURSKOLERÅDET

